

משרד החינוך

דגשים בנוגע לפרסום הצעה לפתרון בחינת הבגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון

1. ההצעה הזאת לפתרון בחינת הבגרות בעברית היא דוגמה, ובה כמה אפשרויות פתרון לשאלות הפתוחות, והיא אינה ממצה. במהלך הבדיקה ייתכן שייעשו שינויים ו/או הרחבות באפשרויות התשובה שמעריכי הבחינה יקבלו.
2. בפתרון שלהלן מובאות עיקר הסוגיות שהיו טעונות ליבון, אך יודגש כי בפתרון זה אין תשובות מלאות ומקיפות, המזכות בניקוד מלא. נדגיש כי מטבע הדברים ציון המבחן מורכב גם מגורמים נוספים שאינם מובאים בפתרון זה, ובהם: רמת ההתבטאות וניסוח התשובה, הקפדה על כללי הדקדוק והכתיב, התמקדות בעיקר, התבססות נכונה וראויה על הטקסט ועוד.
3. אם יתברר שנפלה טעות בהצעת הפתרון, תפורסם בתוך זמן סביר הצעה מתוקנת, והצעת הפתרון המתוקנת תהיה המחייבת. **ט"ח** (טעות לעולם חוזר) – בהצעת הפתרון עלולות ליפול טעויות, ואין בה כדי לחייב את מעריכי הבחינה לקבל תשובה שגויה.
4. על פי חוזר מנכ"ל טוהר הבחינות – תשע"ה/ה'29, נבחן בבחינת הבגרות מחויב לפעול על פי נוהלי טוהר הבחינות כדי להבטיח הליך בחינות אמין, הוגן ושוויוני. אם יתעורר חשד שהנבחן הפר את טוהר הבחינות, יחל הליך של **החשדת הבחינה**, כמפורט בחוזר. [קישור לחוזר המנכ"ל](#)

בהצלחה לנבחנים ולנבחנות!

משרד החינוך

הצעת פתרון לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון, מס' 11281, קיץ תשפ"א

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

1. (2) ההבחנה המגדרית בשפה העברית
2. א. (3) כדי לפסול אותן ולחזק את עמדתן.
ב. בהצעה של משרד החינוך נעשה שימוש בצורות הקיימות בשפה, ואילו במדינות כמו שוודיה וספרד הוכנסו לשימוש בשפה צורות ניטרליות (כינוי גוף וסיומת). / ההצעה של משרד החינוך נוקטת את שתי דרכי הפנייה – זכר ונקבה גם יחד, ואילו בשוודיה ובספרד נעשה שימוש בצורה ניטרלית.
3. א. מאמר 1: "האחרים" הם התנועה הפמיניסטית / משרד החינוך.
מאמר 2: "האחרים" הם האקדמיה ללשון העברית.
ב. לשון הזכר אינה יכולה לשמש לשון פנייה לכול. / הפנייה (לתלמידים) צריכה להיות פנייה מכלילה לזכר ולנקבה. / השימוש בלשון זכר אינו שוויוני והוא מפלה נשים.
4. כותבת מאמר 3, רונית גדיש, הייתה תומכת בנאמר במשפט זה.
לדבריה, לשימוש בצורות רבים לשני המינים יש אחיזה במקורות. אלה הן צורות תקניות שיפות גם לזכרים וגם לנקבות. הוכחה לעמדה זו מדבריה: "אם יש כיוון של פתרון, הרי הוא שימוש בצורת הרבים לשני המינים".
5. כותבת מאמר 2, דפנה איזנרייך, הייתה תומכת בכוונתו של משרד החינוך למצוא חלופה לשימוש בלשון זכר יחיד בבחינות הבגרות.
במאמרה איזנרייך מוחה על האי־שוויון בפנייה לנשים. לדבריה, פנייה זו גורמת להדרתן של הנשים מן החברה ולפגיעה בסיכוייהן להצלחה. כדי לחזק את דבריה, איזנרייך מציגה מחקר המוכיח שהצלחתן של נשים במבחנים שנוסחו בלשון נקבה הייתה גבוהה מהצלחתן במבחנים שנוסחו בלשון זכר. היוזמה של משרד החינוך לשנות את נוסח הפנייה בבחינות הבגרות עולה בקנה אחד עם עמדותיה אלה, והיא ודאי תתמוך בה.

6. הצעה לסקירה

השפה העברית מבחינה בין זכר לנקבה, אך צורת הזכר היא הצורה הסתמית והניטרלית שנוקטים כשאינן צורך להבחין במין וכשפונים לקהל מעורב. על רקע המודעות לשוויון בין המינים האקדמיה ללשון העברית נדרשת לפעול באופן מכוון ליצירת שפה שוויונית יותר בעברית מתוך ההנחה ששוויון בשפה יביא לשוויון בחברה (איזנרייך 2020 וגדיש 2017).

גדיש (2017) סבורה שכל מה שיקרה בלשון לא יבוא ולא יכול לבוא מתוך החלטה ממשדית, והשינויים, אם יהיו כאלה, יצמחו מתוך דוברי השפה. העברית, כמו כל לשון טבעית, התפתחה לפי חוקיות פנימית עוד בשלבים מוקדמים, והפנייה בזכר לקהל מעורב היא על פי דרכה של העברית. לטענתה, פתרונות מוצעים, כגון הכפלת הצורות בזכר ונקבה או פנייה לשני המינים לסירוגין, יעייפו את הדובר, לא יחזיקו מעמד ולא תהיה אפשרות לכפות אותם.

בניגוד לעמדה הרשמית של האקדמיה ללשון העברית, איזנרייך (2020) סבורה כי כל האמצעים הלשוניים כשרים כדי להשיג שוויון מגדרי בשפה, גם אם הם לא לפי דרכה של העברית. אופן הפנייה בשפה יוצר הבדלים מגדריים בהתנהגות, בתפיסה העצמית ובמעשים. השימוש בלשון זכר לכול גורם להדרה של נשים, נערות וילדות מהשפה, וכך גם מהחברה, וכללים מדירים הם כללים לא טובים שדינם להשתנות. השפה משקפת את פני החברה ומכוננת אותם, ולכן טבעי שככל שיש יותר שוויון בין גברים לנשים בפועל, הוא יתבטא גם בשפה.

- איזנרייך, ד' (מאי 2020). לכתוב לכולם – המדריך לכתובה שוויונית וניטרלית-מגדרית. **דברו אלינו**. אוחזר מ־ dabruelenu.org
- גדיש, ר' (אוקטובר 2017). השוויון המגדרי, הלשון העברית והאקדמיה. **האקדמיה ללשון עברית**. אוחזר מ־ hebrew-academy.org.il

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"א, 11281

חלק שני — לשון (50 נקודות)

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש — חובה (10 נקודות)

- 7. וּשְׁתִּים עֶשְׂרֵה
- מאה שישים ושלושה
- חמישה
- אֶחָד
- שבעת
- שלושה
- ארבעים וחמישה אלף
- שישים ושש
- אַרְבַּע
- שְׁמוֹנֶה

על הנבחן לבחור באחד מן הפרקים: תחביר או מערכת הצורות.

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

8. א. הדרישה שהאקדמיה ללשון העברית תפעל לשוויון מגדרי של העברית נובעת מן ההנחה

פסוקית לוואי

ב. משפט מורכב

פסוקית לוואי

ש כאשר יתקיים בשפה שוויון מגדרי, תחול התקדמות במקומן של הנשים בחברה.

	תיאור	נשא	נשא	נשא	תיאור
	לוואי	לוואי	לוואי	לוואי	לוואי
	זו.	בלשון	מנוסחות	כל	מצוות
					התנ"ך
					לזכר
					של לשון
					מפאת הסתמיות
					ב.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"א, 11281

9. א. (1) I. הדוברים
 II. הרגשת (הסתמיות)
 III. (אחת) הדרכים
 (2) III
 (3) נשוא שמני
 ב. I. – צורמת, מקוממת ומעוררת – נשוא (כולל)
 – של זלזול ושל הדרה – לוואי (כולל)
 II. במסר ובחוויה (הרגשית) – מושא (כולל)
 ג. (1) I. כמובן
 (2) ההסגר נותן תוקף לנאמר. / ההסגר מבטא החלטיות בנוגע לנאמר. / ההסגר מבטא את דעתו האישית של המוען כלפי התוכן של הנאמר במשפט.

10. א. (1) II
 (2) פסוקית מושא
 ב. אילו השתמשנו / היינו משתמשים בצורות נקבה גם בפנייה לגברים, היינו מדגישים את ההדרה.
 ג. – הפנייה בגוף שני רבים פונה לגברים ולנשים יחד.
 – הפנייה בגוף שני רבים אינה אישית מספיק.
 – הפנייה בגוף שני רבים עדיפה על פני הפנייה בגוף שני יחיד.

11. א. I. המוסד העליון למדע הלשון העברית
 II. האו"ם והפרלמנט האירופי
 III. בזכר ובנקבה גם יחד
 IV. בייחוד האפליה המגדרית בתחום התעסוקה

ב.

המשפט	המילה/המילים שהתמורה ממירה	התפקיד התחבירי של המילה/המילים שהתמורה ממירה
משפט I	לפי האקדמיה ללשון העברית	הסגר
משפט II	הארגונים הבין-לאומיים	נושא
משפט III	בשתי דרכי הפנייה	לוואי
משפט IV	האפליה המגדרית	נשוא

- ג. במשפט IV התמורה היא מצמצמת משום שהמילה הפותחת אותה – "בייחוד" – היא מילת הדגשה המייחדת ומצמצמת את הביטוי שלפניה. / משום שהצירוף "האפליה המגדרית" הוא כללי ואילו הצירוף "האפליה המגדרית בתחום התעסוקה" – מצומצם, ספציפי.
 ד. האקדמיה ללשון העברית היא המוסד העליון למדע הלשון העברית. / המוסד העליון למדע הלשון העברית הוא האקדמיה ללשון העברית.

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"א, 11281

12. א.

התפקיד התחבירי	חלק הדיבור	המילה
נושא	שם עצם	חולים
נשוא	פועל	מאושפזים
לוואי	שם תואר	מעורפלת ומבלבלת

- ב. (1) I. משפט איחוי
II. משפט מורכב
(2) I. הקשר הלוגי – סיבה ותוצאה
מילת / מילות הקישור – (ו) לכן
II. הקשר הלוגי – ויתור
מילת / מילות הקישור – גם אם
- ג. אף ש / אף על פי שהתמרורים מנוסחים בלשון זכר, הם פונים גם לנשים.

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

13. א.

המילה	השורש	הבניין
מְהִיָּה	ה-ו-י/ה	פיעל
לְהִשְׁתַּנּוֹת	ש-נ-י/ה	התפעל
רוצות	ר-צ-י/ה	קל / פעל
מְכִילָה	כ-ו-ל	הפעיל
כְּתוּבָה	כ-ת-ב	קל

- ב. (1) מכינה / מכווינה
(2) קמה
(3) מעוררת
- ג. (1) נ-ד-ר
(2) הקטלה
(3) התמדה

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"א, 11281

14. א. (1) נכחתי
 (2) נ-כ-ח
 (3) י/ו-כ-ח
 (4) נכחתי – קל / פעל
 נוכחתי – נפעל
 להוכיח – הפעיל

ב.

המשקל / הבניין	השורש	חלק הדיבור	המילה
הפעיל	ע-ו-ד	פועל	התנהגותו של אדם מְעִידָה על אופיו.
קטילה / קל	מ-ע-ד	שם (עצם)	אפילו מְעִידָה קלה עלולה להיות מסוכנת לאנשים מבוגרים.

- ג. (1) נשיב ש-ו-ב, מדברים
 באים ב-ו-א, נסתרים
 (2) מעוניינים – פועל
 (3) אָמְנֵעַ

15. א.

גזרת נחי ל"א	גזרת נחי ל"י/ה
תוציא מצוי	כינוי מצוות פנייה אפליה

- ב. (1) ע"ו/י
 (2) מדינה
 (3) תפוסה
 ג. (1) כינוי – פיעל
 פנייה – קל
 (2) פיעל, קל
 (3) היגר – הגירה
 כבש – כיבוש

משרד החינוך

הצעה לפתרון בחינות בגרות בעברית: הבנה, הבעה ולשון, קיץ תשפ"א, 11281

16. א. (1) קִטָּל, מִקְטִיל, קטול, קִטָּל, קִטְלָן, קוֹטֵל
(2) ת, ה, ה, ה, ה
(3) מדריכה, עורכת
(4) דרך התצורה של פסנתרן היא בסיס וצורן סופי (תצורה / גזירה קווית), ואילו דרך התצורה של צורות הזכר של המילים שברשימה היא שורש ומשקל (תצורה / גזירה מסורגת).
- ב. (1) נו"ן שורשית
(2) הנו"ן היא מוספית של הבניין / הנו"ן של נפעל.
- ג. (1) נְרָאָה
(2) מָחוּ

17. א. (1) שתי מילים מבין אלה:
מת(ת)כנים, מו(ת)רים, מתפ(ת)חת
(2) תופעה
(3) עברית / חוקיות

ב.

שם הפעולה	שם הפועל	הבניין	השורש	הפעלים
	לרשת / לירוש	קל / פעל	י/ו-ר-ש	שפות מתפתחות לפי חוקיות שיִרְשׁוּ הדוברים שלהן.
הרשאה	להרשות	הפעיל	ר-ש-י/ה	יש קבוצות שלא יִרְשׁוּ לפנות לקהל של גברים ונשים בלשון זכר.

- ג. (1) כפייה
(2) שוויון

- ד. הדיון בשאלת העברית המגדרית אינו רק דיון לשוני.
הנימוק: שם התואר "לשוני" נוצר בדרך של הוספת צורן גזירה י שמשמעותו שם תואר למילה לשון. / "לשוני" הוא ערך מילוני.